

Муҳаммад Маҳдий ибн Мансур

16:23 / 23.12.2025 1028

(халифалик даври: ҳижрий 158-169; милодий 775-785)

У Муҳаммад Маҳдий ибн Мансурдир. Муҳаммад Маҳдийга отасидан кейин, отасининг аҳди асосида ҳижрий 158 йилда байъат қилинди. У жуда ҳам сахий – карамли инсон бўлиб, муҳтожларга кўплаб эҳсонлар қилар, зулмга учраганлардан ёрдамни аямас эди. Муҳаммад Маҳдий ибн Мансур Масжидул Ҳаром ва Масжиди Набавийни кенгайтирган инсондир.

Ҳодисалар

Муҳаммад Маҳдийнинг даврида барқарорлик ва хотиржамлик ҳукм сургани учун ҳеч бир тилга олишга арзигулик ҳаракатлар ёки қўзғолонлар бўлмади.

Зиндиқлар

Монавийя, санавийя, яъни нур ва зулматга ибодат қилувчиларга эргашганларга «зиндиқ» деган лақаб берилган. Бунинг асли қадимги Форс динларидан бўлиб, Маздакка нисбат берилади. Кейинчалик диндан чиққан ёки бидъатга берилган ҳар бир одам ҳам зиндиқ деб аталадиган бўлган. Гоҳида шарм-ҳаёсиз, фисқу фужур билан яшайдиган адибларга, ўйин-кулгига қизиққан одамларга нисбатан ҳам мана шу лақаб ишлатилган.

Маҳдий зиндиқларга қарши энг кўп кураш олиб борган, доим уларнинг орқасидан кузатиб, жазо бериб келган аббосий халифалардан ҳисобланади. У ўғли Ҳодийни зиндиқларни таъқиб қилиш, уларга эркинлик бермаслик учун масъул қилиб қўйганди. Ҳодий отасининг насиҳатига амал қилиб, бу ишни жуда яхши тарзда олиб борар эди.

Хаворижлар

Ҳижрий 160 (милодий 777) йилда Жазоирнинг Тоҳарт деган жойида хаворижларнинг расмий давлати пайдо бўлди. Улар ибозийлар деб ҳам аталар эди.

Фатҳлар

Маҳдий ўз даврида Рум юртларида катта ғалабаларга эришди. Ўғли Рашид ўша вақтларда лашкарбоши бўлиб хизмат қилар эди. У Мармара денгизининг соҳилларигача етиб бориб, аёл император Агуста билан сулҳнома тузди. Ҳижрий 166 (милодий 783) йилда уларга жизя солди.

Муҳаммад Маҳдийнинг вафоти

Халифа Муҳаммад Маҳдий ибн Мансур ҳижрий 169, милодий 785 йилда вафот этди. У ўн йилу бир неча ой халифалик қилди.

«Ислом тарихи» иккинчи жузи асосида тайёрланди

Ушбу мақола Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2023 йил 14 мартдаги 03-07/1733-рақамли хулосаси асосида тайёрланди.